

POSTANOWIENIE

26 marca 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Krzysztof Grzesiowski

na posiedzeniu niejawnym 26 marca 2026 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa D.B.

przeciwko M.S.

o zapłatę,

na skutek skargi kasacyjnej M.S.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku

z 25 listopada 2024 r., I ACa 1572/23,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. obciąża pozwaną kosztami postępowania kasacyjnego, pozostawiając ich wyliczenie referendarzowi sądowemu.**

(G.N.-J.)

UZASADNIENIE

1. Wyrokiem z 30 grudnia 2022 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku zasądził od pozwanej M.S. na rzecz powoda D.B. kwotę 128 300 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 22 grudnia 2020 r. do dnia zapłaty, kwotę 500 EUR wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 22 grudnia 2020 r. do dnia zapłaty oraz orzekł o kosztach procesu.

2. Apelację pozwanej od powyższego orzeczenia oddalił Sąd Apelacyjny w Gdańsku wyrokiem z 25 listopada 2024 r.

3. Od wyroku Sądu Apelacyjnego skargę kasacyjną wywiodła pozwana, powołując się na przesłanki określone w art. 398⁹ § 1 pkt 3 i 4 k.p.c.

Podawała, że skarga kasacyjna jest oczywiście zasadna, z uwagi na naruszenie art. 233 § 1 w zw. z art. 391 k.p.c. oraz art. 378 § 1 i art. 382 k.p.c., polegające na przejęciu przez Sąd drugiej instancji za własne ustaleń faktycznych Sądu pierwszej instancji bez jakichkolwiek merytorycznych rozważań w tej kwestii, w sytuacji gdy zarzuty apelacji obejmowały przede wszystkim sprzeczność ustaleń Sądu Okręgowego ze zgromadzonym materiałem dowodowym, co skutkowało tym, że zarzuty apelacyjne w ten sposób nie zostały rozpoznane.

W ocenie skarżącej skarga kasacyjna jest również oczywiście zasadna z uwagi na naruszenie art. 233 § 1 w zw. z 391 § 1, art. 378 § 1 i art. 382 k.p.c., jako że podczas rozpoznawania sprawy Sąd drugiej instancji dopuścił się rażącego naruszenia reguł postępowania dowodowego w takim stopniu, że widoczne jest wadliwe rozpoznanie sprawy prowadzące do jaskrawo niesprawiedliwego rozstrzygnięcia i pokrzywdzenia strony.

Powołując się na nieważność postępowania skarżąca podała, że Sąd drugiej instancji był zobowiązany przeprowadzić postępowanie dowodowe na podstawie materiału dowodowego zgromadzonego przez sąd pierwszej instancji, a dodatkowo zgromadzonego również przez sąd drugiej instancji. Tymczasem Sąd Apelacyjny wydał wyroku wyłącznie w oparciu o treść uzasadnienia i apelacji. Pozbawiło to stronę pozwaną możliwości obrony swych praw i powoduje nieważność postępowania zgodnie z art. 378 § 1 k.p.c. w zw. z art. 379 pkt 5 k.p.c.

4. W odpowiedzi na skargę kasacyjną powód wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania oraz o zasądzenie od pozwanych solidarnie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

5. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje

potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W judykaturze już wielokrotnie wypowiedziano się na temat charakterystyki skargi kasacyjnej (zob. postanowienie SN z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18). Wskazano tam m.in., że skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c.; nie służy zaś merytorycznej ocenie skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest wówczas usprawiedliwione.

6. Szczegółowa analiza sprawy prowadzi do wniosku, że skarga nie zawiera argumentów wystarczających dla uznania, że w sprawie spełniona została przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 3 lub 4 k.p.c., uzasadniająca przyjęcie skargi do rozpoznania.

7. W kwestii oczywistej zasadności skargi jako przyczyny kasacyjnej w pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę, że uzasadnienie oczywistej zasadności skargi kasacyjnej wymaga powołania się na kwalifikowaną postać naruszenia zaskarżonym orzeczeniem przepisów prawa materialnego lub procesowego oraz przeprowadzenia wyводу zmierzającego do jego wykazania. Oczywistość naruszenia ma miejsce wówczas, gdy jest ono widoczne *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia. O przyjęciu skargi kasacyjnej

do rozpoznania nie decyduje przy tym samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego przez sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, lecz sytuacja, w której spowodowało ono wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (zob. postanowienie SN z 6 listopada 2012r., III SK 16/12).

8. W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalone jest stanowisko co do tego, że w wypadku orzeczenia oddalającego apelację, wydanego na podstawie materiału zgromadzonego w postępowaniu w pierwszej instancji, bez uzupełniania postępowania dowodowego, sąd odwoławczy nie musi powtarzać dokonanych w sprawie ustaleń faktycznych; wystarczy stwierdzenie, że ustalenia sądu pierwszej instancji podziela i przyjmuje za własne. Konieczne jest jednak wówczas ustosunkowanie się do wszystkich zarzutów apelacji i wyjaśnienie, dlaczego zarzuty te zostały uznane za bezzasadne lub zasadne, ale nie mające ostatecznie wpływu na treść wyroku lub postanowienia (zob. m.in. uchwałę SN z 23 marca 1999 r., III CZP 59/98; wyroki SN: z 19 lutego 1998 r., III CKN 372/97; z 8 stycznia 2002 r., I CKN 978/00, i z 14 lutego 2013 r., II CSK 292/12; postanowienia SN z 21 sierpnia 2003 r., III CKN 392/01; z 19 września 2019 r., II CSK 263/18). Należy jednak podkreślić, że wynikający z art. 378 § 1 k.p.c. obowiązek sądu drugiej instancji nie oznacza konieczności osobnego omówienia przez sąd w uzasadnieniu wyroku każdego argumentu podniesionego w apelacji, wystarczające jest bowiem odniesienie się do sformułowanych w apelacji zarzutów i wniosków w sposób wskazujący na to, że zostały one przez sąd drugiej instancji w całości rozważone przed wydaniem orzeczenia (wyroki SN: z 13 września 2017 r., I PK 264/16; z 30 września 2016 r., I CSK 623/15; z 15 września 2016 r., I CSK 659/15).

Natomiast uzasadnienie sądu drugiej instancji powinno zawierać te elementy, które ze względu na treść apelacji i zakres rozpoznawanej sprawy są potrzebne do rozstrzygnięcia sporu. Należą do nich ustalenia faktyczne, zastosowanie prawa materialnego, odniesienie się do wszystkich wniosków i zarzutów apelacyjnych oraz do stanowiska strony przeciwnej. Wypełnienie wymagań stawianych uzasadnieniu wyroku sądu drugiej instancji może polegać

na podzieleniu i uznaniu za własne ustaleń faktycznych dokonanych przez sąd pierwszej instancji oraz zaakceptowaniu oceny prawnej tego sądu. Ma to miejsce w sytuacji oparcia rozstrzygnięcia na przyjętych ustaleniach faktycznych, które stają się ustaleniami sądu drugiej instancji oraz zaakceptowaniu przeprowadzonych przez sąd pierwszej instancji rozważań prawnych (zob. postanowienie SN z 18 listopada 2025 r., III USK 235/24).

9. W związku z powyższym argumentacja skarżącej dotycząca naruszenia art. 233 § 1 w zw. z art. 391 oraz art. 378 § 1 i art. 382 k.p.c., polegającego na wadliwym przejęciu przez Sąd drugiej instancji za własne ustaleń faktycznych Sądu pierwszej instancji bez jakichkolwiek merytorycznych rozważań w tej kwestii, jest oczywiście bezzasadna. Sąd Apelacyjny przyjął za własne ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd pierwszej instancji, czemu dał wyraz w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. Wbrew argumentacji skarżącej w pełni uzasadnił też swoje stanowisko w kwestii zarzutów podniesionych w apelacji. Odmienne ocena zawarta w skardze kasacyjnej stanowi jedynie próbę polemiki z rozważaniami Sądu Apelacyjnego, opartymi o subiektywną ocenę rozstrzygnięcia przez pozwaną.

10. O oczywistej zasadności skargi kasacyjnej nie może świadczyć również twierdzenie, że Sąd drugiej instancji dopuścił się rażącego naruszenia art. 233 § 1 w zw. z 391 § 1, art. 378 § 1 i art. 382 k.p.c.

Należy przypomnieć, że zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c., podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Sąd Najwyższy jest związany dokonanymi przez sądy *meriti* ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Zawarty w art. 398³ § 3 k.p.c. zakaz oparcia skargi kasacyjnej na zarzutach dotyczących ustalenia faktów lub oceny dowodów oraz wiążące Sąd Najwyższego ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia oznacza niedopuszczalność powoływania się przez skarżącego wadliwość wyroku sądu drugiej instancji polegającą na ustaleniu faktów lub niewłaściwie przeprowadzonej ocenie dowodów również we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Argumentacja zawarta w skardze kasacyjnej pozwanej zwierza jedynie do podważenia przyjętej przez Sąd Apelacyjny oceny dowodów i jako taka nie może prowadzić do skutecznego wykazania przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

11. Skarżąca nie wykazała również skutecznie przesłanki art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że zawarcie w art. 398⁹ k.p.c. przyczyny kasacyjnej w postaci nieważności postępowania wynika z konieczności możliwie każdorazowego eliminowania uchybień procesowych o najdonioślejszym charakterze. Stosownie do art. 398¹³ § 1 k.p.c. nieważność postępowania należy brać pod uwagę z urzędu. Oznacza to także możliwość uwzględnienia skargi niezależnie od tego, czy skarżący sformułował stosowny zarzut naruszenia określonego przepisu postępowania, oraz tego, czy wykazał on możliwość wpływu tego uchybienia na wynik sprawy. Jednocześnie, mając na względzie okoliczność, że na etapie tzw. przedsądu nie dochodzi do merytorycznego rozpoznania skargi kasacyjnej, w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie tej skargi do rozpoznania nie jest konieczne najzupełniej pewne wykazanie, że postępowanie przed sądem drugiej instancji dotknięte było wadliwością określoną w art. 379 k.p.c. Konieczne jest jednak przedstawienie argumentacji, z której wynika, że stan taki jest co najmniej wysoce prawdopodobny (zob. postanowienia SN: z 19 września 2025 r., I CSK 2094/24; z dnia 5 listopada 2025 r., I CSK 3377/24; z dnia 31 stycznia 2025 r., I CSK 3726/23).

Skarżąca nie spełniła powyższego wymogu.

Jak wynika z art. 379 pkt 2 k.p.c. nieważność postępowania zachodzi, jeżeli strona nie miała zdolności sądowej lub procesowej, organu powołanego do jej reprezentowania lub przedstawiciela ustawowego, albo gdy pełnomocnik strony nie był należycie umocowany. Pozbawienie strony możliwości obrony praw w rozumieniu art. 379 pkt 5 k.p.c. obejmuje natomiast sytuacje, w których z powodu naruszenia przepisów postępowania przez sąd, strona, wbrew swej woli, została faktycznie pozbawiona możliwości działania w postępowaniu lub jego istotnej części, jeżeli skutków tego uchybienia nie można było usunąć przed wydaniem orzeczenia w danej instancji. Chodzi przy tym o faktyczny brak możliwości działania (obrony),

bez względu na to, czy działanie strony mogłoby mieć znaczenie dla rozstrzygnięcia. Zatem przy analizie, czy doszło do pozbawienia strony możliwości obrony swych praw w sposób prowadzący do nieważności postępowania w rozumieniu art. 379 pkt 5 k.p.c. należy najpierw rozważyć, (1) czy nastąpiło naruszenie przepisów procesowych, następnie zbadać, (2) czy uchybienie to wpłynęło na możliwość strony działania w postępowaniu (a więc czy istniał związek przyczynowy między naruszeniem przepisu prawa a pozbawieniem możliwości działania), wreszcie ocenić, (3) czy skutków tego uchybienia nie można było usunąć przed wydaniem orzeczenia w danej instancji. Dopiero w razie kumulatywnego spełnienia tych trzech przesłanek można uznać, że strona została pozbawiona możliwości obrony (zob. wyrok SN z 23 listopada 2022 r., II CSKP 970/22, i powołane tam orzecznictwo).

Pozwana mylnie upatruje pozbawienia możliwości obrony swych praw poprzez wydanie wyroku Sądu drugiej instancji na podstawie materiału zgromadzonego w postępowaniu w pierwszej instancji, bez uzupełniania postępowania dowodowego, przy stwierdzeniu przez Sąd, że ustalenia Sądu pierwszej instancji podziela i przyjmuje za własne.

Po pierwsze stwierdzenie takie, jak wyjaśniono już w wcześniejszym fragmencie uzasadnienia, należy uznać za dopuszczalne, po drugie rozumowanie skarżącej nie nawiązuje w żaden sposób, do przesłanek nieważności postępowania na skutek pozbawienia strony możliwości prawa do obrony.

12. Według Sądu Najwyższego, nie ma przy tym innych przyczyn uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, w szczególności nieważności postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.).

13. Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.). O kosztach orzeczono zgodnie z art. 98 § 1 i art. 108 § 1 w zw. z art. 398²¹ i z art. 391 § 1 k.p.c.

Krzysztof Grzesiowski

(M.M.)

[SOP]